

Zprávy a oznámení

Pokroky matematiky, fyziky a astronomie, Vol. 64 (2019), No. 1, 64–65

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/147695>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 2019

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library*
<http://dml.cz>

Zprávy oznámení

PAMÁTCE
PROF. ZBYŇKA NÁDENÍKA

Dne 8. října 2018 odešel z tohoto světa prof. RNDr. Zbyněk Nádeník, DrSc., který řadu let pracoval na Stavební fakultě ČVUT.¹

Narodil se 21. listopadu 1925 v Markvartovicích u Hlučína, kde působili jeho rodiče jako učitelé. Po záboru Hlučínska v roce 1938 rodina přesídlila a syn Zbyněk studoval na středních školách v Přerově a Prostějově. Maturoval v roce 1942. V letech 1945 až 1950 studoval matematiku nejprve dva roky v Brně, pak tři roky v Praze. Jeho učiteli geometrie byli zejména prof. Seifert (v Brně) a prof. Bydžovský, prof. Čech a prof. Vyčichlo (v Praze). Prof. Nádeník sepsal vzpomínkovou knížku *Moji učitelé geometrie* (svazek č. 48 edice *Dějiny matematiky*², 2011), kde o nich poutavě vypráví a s vděčností na ně vzpomíná.

Po absolutoriu byl rok stipendistou Badatelského ústavu matematického, pak asistentem prof. Vyčichla na ČVUT (pracoval též v matematické knihovně), tři roky byl aspirantem v Matematickém ústavu ČSAV. Od r. 1954 působil na katedře matematiky a deskriptivní geometrie tehdejší Zeměměřické fakulty. Ta se stala roku 1960 součástí nově ustavené Stavební fakulty. Zbyněk Nádeník se i nadále věnoval výuce studentů geodézie, od

roku 1957 jako docent a od roku 1977 jako profesor. V roce 1997 odešel do důchodu.

Zastával řadu funkcí, z nichž jmenujme některé: byl členem vědecké rady oboru geodézie a kartografie na Stavební fakultě, členem komise ČSAV pro obhajoby doktorských, disertačních a habilitačních prací v oboru geometrie, topologie a geodézie. V Jednotě českých (resp. československých) matematiků a fyziků byl zakládajícím členem její matematické vědecké sekce a jejím zástupcem v zahraniční komisi Jednoty. Pracoval v redakční radě Časopisu pro pěstování matematiky.

Je autorem mnoha vědeckých prací z oblasti geometrie (v časopise *Mathematica Bohemica* 1996, č. 2, byl u příležitosti jeho sedmdesátin uveřejněn též seznam jeho prací³). Věnoval se zvláště křivkám a plochám se speciálními vlastnostmi, geometrii konvexních těles, geometrii ve vícerozměrných prostorech a aplikacím geometrie v geodézii. Zajímal se rovněž o problematiku počítačové grafiky. Napsal více než 500 referátů do časopisů *Mathematical Reviews* a *Zentralblatt für Mathematik*. Spolupracoval s Výzkumným ústavem geodetickým, topografickým a kartografickým. Tento ústav mimo jiné vydal Nádeníkovo pojednání *Kulové funkce pro geodézii* (roku 2000 a znovu roku 2008).

K jeho pedagogickému působení je třeba říci, že vždy kladl velký důraz na péči o nadané studenty. Konal pro ně zvláštní doporučené přednášky, vedl též semináře pro učitele jiných kateder. Roku 2014 vydal tiskem (v omezeném počtu) publikaci o matematice na technice, zejména na geodetickém oboru, v níž se kriticky vyjadřuje k učebním plánům, organizaci výuky i k některým otázkám personálního zajištění výuky.

¹Stručný životopisný medailonek prof. Nádeníka jsme u příležitosti jeho devadesátin otiskli v PMFA 1/2016 (pozn. redakce).

²<https://dml.cz/handle/10338.dmlcz/402166>

³<https://dml.cz/handle/10338.dmlcz/126105>

Prof. Nádeník se rovněž intenzivně zabýval vztahy mezi geometrií a výtvarným uměním. Na toto téma přednášel na Pedagogické fakultě UK budoucím středoškolským učitelům matematiky. Byl též badatelem v historii matematiky a geometrie. Jmenujme namátkou jeho publikaci *Jan Sobotka* (svazek č. 44 edice Dějiny matematiky⁴, 2010, spolu s Martinou Kašparovou).

Přednášel též na konferencích a seminářích z dějin matematiky.

Pan profesor Zbyněk Nádeník bude dále žít v našich vzpomínkách jako vzor učitele a vědeckého pracovníka. Děkujeme Vám, pane profesore, za vše, co jste vykonal pro školu i pro vědu.

Evžen Jokl, Zdeněk Vospěl

nové knihy

MARK BRAKE, JON CHASE:
STAR WARS A VĚDA:
Vědecká fakta na pozadí Síly, cestování ve vesmíru a mnohem více
Z angličtiny přeložila
Mgr. Pavla Kotalová.

MatfyzPress, Praha, 2017
ISBN 978-80-7378-350-1

Star Wars (česky Hvězdné války) je série celovečerních filmů vytvořená Georgem Lucasem. Jednalo se o jednu z prv-

ních filmů zasazených do vesmíru a získaly si zástupy věrných fanoušků. Představovaná kniha využívá tuto sérii imaginativních filmů pro popularizaci vědy a techniky. V knize jsou představeny širokému publiku různé poznatky moderní fyziky (zejména astronomie), biologie a také technologie. Nosným rámcem a inspirací pro jednotlivé úvahy je svět filmových Hvězdných válek. Autoři ukazují, jak se na různé aspekty této populární filmové ságy může dívat vědec – pokud se rozhodne nenechat se unášet příběhem, ale začne se ptát „Proč?“ a „Jak?“. Uvádějí ale i přesahy, které měl sci-fi žánr pro vývoj západní civilizace – a dozvíme se např. to, kdy a proč byla v Číně povolena sci-fi literatura. Oba autoři knihy jsou zkušenými popularizátoři vědy. Mark Brake je autorem patnácti popularizačních knih, ale i mnoha odborných článků spojujících vědu, science-fiction a pedagogiku. Jon Chase je známý jako vědecký rapper, tvoří popularizační pořady pro BBC, vědecký kanál na YouTube a mnoho dalších. Spolu sepsali již tři knihy.

Pojďme se nyní blíže podívat na jednotlivé části knihy. V části první – *Cestování vesmírem* – se dozvíme o tom, jak byly skutečné lety NASA inspirovány světem Hvězdných válek, o tom, proč je budoucnost lidstva spojena nutně s cestová-

⁴<https://dml.cz/handle/10338.dmlcz/401706>